Judikatūras krājums

ĢENERĀLADVOKĀTA NILSA VĀLA [*NILS WAHL*]
SECINĀJUMI,
sniegti 2018. gada 25. jūlijā[1]

Apvienotās lietas C-174/17 P un C-222/17 P

Eiropas Savienība, ko pārstāv Eiropas Savienības Tiesa,
pret
***Plásticos Españoles, SA* (*ASPLA*),**
***Armando Álvarez, SA* (C-174/17 P)**
un
Plásticos Españoles, SA (ASPLA),
Armando Álvarez, SA
pret

Eiropas Savienību, ko pārstāv Eiropas Savienības Tiesa (C-222/17 P)

Apelācija – Pieņemamība – Ārpuslīgumiskā atbildība – Saprātīgs tiesvedības ilgums – Eiropas Savienības Tiesa – Pienākums taisīt spriedumu saprātīgā termiņā – Mantiskais kaitējums – Izdevumi par bankas garantiju – Procenti – Cēloņsakarība

1. Kādi ir kaitējuma veidi, kas Eiropas Savienībai atbilstoši LESD 340. pantam ir jāatlīdzina personām, kuru tiesības uz lietas izskatīšanu saprātīgā laikā ir pārkāpusi Eiropas Savienības Tiesa? Konkrētāk, kādos apstākļos ir jāpiešķir atlīdzība par kaitējumu, kas iespējami izraisīts pārmērīgi ilgas kavēšanās dēļ?

2. Būtībā šie ir galvenie jautājumi, kas uzdoti apelācijas sūdzībā, ko iesniegusi Eiropas Savienība, kuru pārstāv Eiropas Savienības Tiesa[2], un *Plásticos Españoles, SA* (turpmāk tekstā – "*ASPLA*") un *Armando Álvarez, SA* par Vispārējās tiesas 2017. gada 17. februāra spriedumu lietā T-40/15 *ASPLA* un *Armando Álvarez*/Eiropas Savienība (turpmāk tekstā – "pārsūdzētais spriedums")[3], ar kuru Vispārējā tiesa piešķīra *ASPLA* un *Armando Álvarez* konkrētas summas kā atlīdzību par mantisku kaitējumu, kas tām radies pienākuma spriedumu taisīt saprātīgā termiņā pārkāpuma dēļ lietā, kurā pasludināti 2011. gada 16. novembra spriedumi T-76/06 *ASPLA*/Komisija[4] un T-78/06 *Álvarez*/Komisija[5].

3. Ļoti līdzīgi jautājumi izvirzīti arī četrās citās apelācijas sūdzībās – divas no tām ir iesniegusi Eiropas Savienība un divas – citas sabiedrības – par diviem Vispārējās tiesas spriedumiem, kuros šī tiesa piešķīrusi atlīdzību par mantisku un nemantisku kaitējumu, kas šīm sabiedrībām radies sprieduma taisīšanas saprātīga termiņa pārkāpuma dēļ. Arī šajās tiesvedībās šodien sniegšu savus secinājumus[6]. Tādējādi secinājumi šajā lietā ir jālasa kopā ar minētajiem pārējiem secinājumiem.

1 Oriģinālvaloda – angļu.

2 Turpmāk tekstā vienkāršības labad "Eiropas Savienība".

3 EU:T:2017:105.

4 Nav publicēts, EU:T:2011:672.

5 Nav publicēts, EU:T:2011:673.

6 Apvienotās lietas C-138/17 P un C-146/17 P Eiropas Savienība/*Gascogne Sack Deutschland* un *Gascogne*, un *Gascogne Sack Deutschland* un *Gascogne*/Eiropas Savienība un lieta C-150/17 P Savienība/*Kendrion*.

I. Tiesvedības priekšvēsture

4. Ar prasības pieteikumu, kas iesniegts 2006. gada 24. februārī, pirmkārt, *ASPLA* un, otrkārt, *Armando Álvarez*, pamatojoties uz (pašreizējo) LESD 263. pantu, cēla prasību pret Komisijas 2005. gada 30. novembra Lēmumu C(2005) 4634 par [LESD 101.] panta piemērošanas procedūru (Lieta COMP/F/38.354 – Rūpnieciskie maisi) (turpmāk tekstā – "Lēmums C(2005) 4634")[7].

5. Ar 2011. gada 16. novembra spriedumiem Vispārējā tiesa noraidīja šīs prasības[8]. *ASPLA* un *Armando Álvarez* iesniedza apelācijas sūdzības par Vispārējās tiesas spriedumiem. Tiesa ar 2014. gada 22. maija spriedumiem[9] noraidīja apelācijas sūdzības.

II. Tiesvedība Vispārējā tiesā un pārsūdzētie spriedumi

6. Ar 2015. gada 27. janvārī iesniegto prasības pieteikumu *ASPLA* un *Armando Álvarez*, pamatojoties uz LESD 268. pantu, cēla prasību pret Savienību par apgalvoto kaitējumu, kas radies tiesvedības ilguma dēļ Vispārējā tiesā lietās, kuru rezultātā 2011. gada 16. novembrī pasludināti spriedumi lietās T-76/06 un T-78/06. Būtībā *ASPLA* un *Armando Álvarez* lūdza Vispārējo tiesu piespriest Eiropas Savienībai maksāt tām 3 495 038,66 EUR atlīdzību, pieskaitot kompensācijas un nokavējuma procentus atbilstoši likmei, kādu Eiropas Centrālā banka (ECB) piemēro savām galvenajām refinansēšanas operācijām, palielinot par diviem procentpunktiem, skaitot no prasības celšanas dienas.

7. Ar pārsūdzēto spriedumu Vispārējā tiesa piesprieda Savienībai samaksāt 44 951,24 EUR atlīdzību *ASPLA* un 111 042,48 EUR atlīdzību *Armando Álvarez*, atlīdzinot katras sabiedrības ciesto mantisko kaitējumu, kas tām radies sprieduma taisīšanas saprātīga termiņa pārkāpuma dēļ lietās, kurās pasludināti 2011. gada 16. novembra spriedumi *ASPLA*/Komisija (T-76/06) un *Armando Álvarez* /Komisija (T-78/06). Katra no šīs zaudējumu atlīdzības summām bija jāpārvērtē, pieskaitot kompensācijas procentus, skaitot no 2015. gada 27. janvāra līdz sprieduma pasludināšanas dienai, gada inflācijas līmenī, kādu *Eurostat* attiecīgajā periodā ir konstatējis dalībvalstī, kurā šīs sabiedrības ir reģistrētas. Tāpat Vispārējā tiesa noteica, ka katrai atlīdzības summai jāpieskaita nokavējuma procenti, skaitot no attiecīgā sprieduma pasludināšanas dienas līdz pilnīgai samaksai, atbilstoši likmei, kādu ECB noteikusi savām galvenajām refinansēšanas operācijām, to palielinot par diviem procentpunktiem. Pārējā daļā Vispārējā tiesa prasību noraidīja.

8. Attiecībā uz tiesāšanās izdevumiem Vispārējā tiesa piesprieda: i) *ASPLA* un *Armando Álvarez*, no vienas puses, un Savienībai, no otras puses, segt savus tiesāšanās izdevumus un ii) Eiropas Komisijai segt savus tiesāšanās izdevumus.

III. Tiesvedība Tiesā un lietas dalībnieku prasījumi

9. 2017. gada 5. aprīlī iesniegtajā apelācijas sūdzībā lietā C-174/17 P Eiropas Savienības prasījumi Tiesai ir šādi:

– atcelt pārsūdzētā sprieduma [rezolutīvās daļas] 1) punktu;

– kā nepamatotu noraidīt *ASPLA* un *Armando Álvarez* pirmajā instancē izvirzīto prasījumu samaksāt 3 495 038,66 EUR kā atlīdzinājumu par kaitējumu, kas tām it kā esot nodarīts saprātīga termiņa sprieduma taisīšanai neievērošanas rezultātā;

7 6. zemsvītras piezīmē minētās lietas attiecas arī uz procedūrām, ko uzsākuši citi uzņēmumi, kas bija Lēmuma C(2005) 4634 adresāti.

8 Spriedumi, 2011. gada 16. novembris, *ASPLA*/Komisija (T-76/06, nav publicēts, EU:T:2011:672), un *Álvarez*/Komisija (T-78/06, nav publicēts, EU:T:2011:673).

9 Spriedumi, 2014. gada 22. maijs, *ASPLA*/Komisija (C-35/12 P, EU:C:2014:348), un *Armando Álvarez*/Komisija (C-36/12 P, EU:C:2014:349).

– piespriest *ASPLA* un *Armando Álvarez* atlīdzināt tiesāšanās izdevumus.

10. *ASPLA* un *Armando Álvarez* prasījumi Tiesai ir šādi:

– noraidīt apelācijas sūdzību;

– piespriest Eiropas Savienībai segt tiesāšanās izdevumus.

11. 2017. gada 27. aprīlī iesniegtajā apelācijas sūdzībā lietā C-222/17 P *ASPLA* un *Armando Álvarez* prasījumi Tiesai ir šādi:

– atcelt pārsūdzēto spriedumu;

– piespriest Eiropas Savienībai samaksāt apelācijas sūdzības iesniedzējām atlīdzību 3 495 038,66 EUR apmērā par Vispārējās tiesas izdarīto Eiropas Savienības Pamattiesību hartas 47. panta otrās daļas pārkāpumu, šai atlīdzībai pieskaitot arī kompensācijas un nokavējuma procentus;

– piespriest Eiropas Savienībai segt tiesāšanās izdevumus.

12. Eiropas Savienības prasījumi Tiesai ir šādi:

– noraidīt apelācijas sūdzību;

– piespriest *ASPLA* un *Armando Álvarez* atlīdzināt tiesāšanās izdevumus.

13. Tiesvedībā lietā C-174/17 P Komisijai tika atļauts iestāties lietā Eiropas Savienības prasījumu atbalstam.

14. Ar Tiesas pirmās palātas priekšsēdētāja 2018. gada 17. aprīļa lēmumu lietas C-174/17 P un C-222/17 P tika apvienotas secinājumu sniegšanai un sprieduma taisīšanai.

IV. Apelācijas sūdzības pamatu vērtējums

A. Ievadapsvērumi

15. Savas apelācijas sūdzības pamatošanai lietā C-174/17 P Eiropas Savienība izvirza divus pamatus, apgalvojot, ka Vispārējā tiesa ir pieļāvusi kļūdu tiesību piemērošanā, sagrozot attiecīgos jēdzienus "cēloņsakarība" un "kaitējums". Eiropas Komisija būtībā piekrīt Eiropas Savienībai.

16. *ASPLA* un *Armando Álvarez* apgalvo, ka šie apelācijas sūdzības pamati ir nepamatoti.

17. Apelācijas sūdzības pamatošanai lietā C-222/17 P *ASPLA* un *Armando Álvarez* izvirza piecus pamatus. Ar pirmo pamatu tās atsaucas uz kļūdu tiesību piemērošanā un pietiekama pamatojuma trūkumu Vispārējās tiesas vērtējumā par to, kas ir saprātīgs laika periods no tiesvedības rakstveida daļas noslēguma līdz mutvārdu daļas sākumam. Ar otro pamatu tās atsaucas uz kļūdu tiesību piemērošanā, vērtējot ciesto mantisko kaitējumu. Trešais pamats, ko izvirza *ASPLA* un *Armando Álvarez*, attiecas uz apgalvoto Vispārējās tiesas kļūdu tiesību piemērošanā, piemērojot principu "*non ultra petita*" attiecībā uz ciestā mantiskā kaitējuma novērtējumu. Ar ceturto pamatu šīs sabiedrības

apgalvo, ka, izmantojot tādu mantiskā kaitējuma aprēķināšanas metodi, kas atšķiras no to piedāvātās metodes, Vispārējā tiesa ir pārkāpusi to tiesības uz aizstāvību. Visbeidzot piektais pamats attiecas uz apgalvotajām pretrunām pārsūdzētajā spriedumā attiecībā uz periodu, par kuru bija jāatlīdzina *ASPLA* un *Armando Álvarez* ciestais mantiskais kaitējums.

18. Eiropas Savienība savukārt uzskata, ka *ASPLA* un *Armando Álvarez* izvirzītie apelācijas sūdzības pamati ir jānoraida.

19. Šajos secinājumos es vispirms izskatīšu tos pamatus, kas attiecas uz mantisko kaitējumu. Pēc tam vairs nebūs vajadzības pārbaudīt tos pamatus, kas attiecas uz Vispārējās tiesas veikto novērtējumu par laika periodu no tiesvedības rakstveida daļas noslēguma līdz mutvārdu daļas sākumam, kas izskatāmajās lietās ir uzskatāms par saprātīgu.

B. Par mantisko kaitējumu

20. Eiropas Savienības izvirzītie divi pamati lietā C-174/17 P, kā arī *ASPLA* un *Armando Álvarez* izvirzītais otrais, trešais, ceturtais un piektais pamats lietā C-222/17 P attiecas uz Vispārējās tiesas vērtējumu par *ASPLA* un *Armando Álvarez* apgalvoto mantisko kaitējumu. Abas puses uzskata, ka Vispārējā tiesa ir pieļāvusi kļūdu tiesību piemērošanā, pārbaudot *ASPLA* un *Armando Álvarez* prasījumus saistībā ar kaitējumu, kas radies bankas garantijas izdevumu dēļ, ko šīs sabiedrības sniedza Komisijai, lai uzreiz nemaksātu naudas sodu, kas uzlikts ar Lēmumu C(2005) 4634. *ASPLA* un *Armando Álvarez* apgalvo arī, ka Vispārējā tiesa ir pieļāvusi kļūdu tiesību piemērošanā, noraidot to prasību atlīdzināt procentus, kas maksāti Komisijai par pārsniegšanas periodu.

21. Es uzskatu par piemērotu sākt šo jautājumu juridisko analīzi, izpētot prasījums, kas attiecas uz *ASPLA* un *Armando Álvarez* maksātajiem bankas garantijas izdevumiem. Šajā nolūkā es sākšu ar *pirmo* Eiropas Savienības iesniegto apelācijas sūdzības pamatu. Vēlāk, lai izvērtējums būtu pilnīgs, es pievērsīšos Eiropas Savienības *otrajam* apelācijas sūdzības pamatam. Pēc tā vairs nebūs vajadzības pētīt pārējos *ASPLA* un *Armando Álvarez* izvirzītos pamatus.

22. Visbeidzot es aplūkošu *ASPLA* un *Armando Álvarez otro* pamatu, kas attiecas uz naudas soda procentu maksājumu pārsniegšanas periodā.

1. Bankas garantijas izdevumi: cēloņsakarības pastāvēšana

23. Ar pirmo pamatu Eiropas Savienība, ko atbalsta Eiropas Komisija, pārmet Vispārējai tiesai tās veikto interpretāciju un "cēloņsakarības" jēdziena piemērošanu. Būtībā Eiropas Savienība uzskata, ka nepastāv tieša cēloņsakarība starp Vispārējās tiesas pienākuma taisīt spriedumu lietās T-76/06 un T-78/06 saprātīgā termiņā pārkāpumu un *ASPLA* un *Armando Álvarez* kaitējumu, kas ir radies no bankas garantijas izdevumu maksāšanas. Tostarp Eiropas Savienība uzsver, ka šis kaitējums ir radies *ASPLA* un *Armando Álvarez* veiktas izvēles saglabāt bankas garantijas darbību tiesvedības laikā, nevis maksāt Komisijas uzlikto naudas sodu rezultātā. *ASPLA* un *Armando Álvarez* savukārt šajā ziņā aizstāv pārsūdzēto spriedumu: tās uzskata, ka izdevumus par bankas garantiju, kas maksāti pārsniegšanas periodā, izraisīja tas, ka Vispārējā tiesa spriedumu netaisīja saprātīgā termiņā.

24. Tālāk es īsumā attēlošu Vispārējās tiesas argumentāciju un pēc tam paskaidrošu, kādēļ, manuprāt, Eiropas Savienības pirmais apelācijas sūdzības pamats ir pamatots.

25. Pārsūdzētā sprieduma 84. un 85. punktā Vispārējā tiesa atgādina, ka saskaņā ar pastāvīgo judikatūru kaitējumam, par kuru tiek pieprasīta atlīdzība prasībā par Eiropas Savienības ārpuslīgumisko atbildību, ir jābūt reālam un droši zināmam, un tas jāpierāda prasītājam. Prasītājam ir jāsniedz pierādījumi, ka starp pārmesto rīcību un norādīto kaitējumu pastāv pietiekami tieša cēloņsakarība.

26. Pārsūdzētā sprieduma 104.–107. punktā Vispārējā tiesa norādīja, ka, ja lietās T-76/06 un T-78/06 minētais procesa ilgums nebūtu pārsniedzis sprieduma taisīšanas saprātīgu termiņu, *ASPLA* un *Armando Álvarez* nebūtu bijis jāmaksā izdevumi par bankas garantiju pārsniegšanas periodā. Tas, pēc Vispārējās tiesas domām, nozīmē, ka cēloņsakarība starp sprieduma taisīšanas saprātīga termiņa pārkāpumu un kaitējuma rašanos *ASPLA* un *Armando Álvarez* no tā, ka tām bija jāmaksā izdevumi par bankas garantiju pārsniegšanas periodā, patiešām pastāv.

27. Atsaucoties uz agrāko judikatūru (turpmāk tekstā – "*Holcim* judikatūra") [10], Vispārējā tiesa pārsūdzētā sprieduma 109. punktā atzina, ka principā bankas garantijas izdevumi, radušies sabiedrībai, kurai ar Komisijas lēmumu ir uzlikts sods, ir sekas pašas sabiedrības lēmumam iesniegt bankas garantiju, lai nevajadzētu pildīt pienākumu saistībā ar naudas soda samaksu apstrīdētajā lēmumā noteiktajā periodā. Tādējādi šos izdevumus nevar uzskatīt par *tiešām* iestādes rīcības sekām.

28. Tomēr pēc tam Vispārējā tiesa – pārsūdzētā sprieduma 110.–112. punktā – nošķīra izskatāmo lietu no lietām, kas bija pamatā *Holcim* judikatūrai. Vispārējā tiesa uzskatīja, ka brīdī, kad *ASPLA* un *Armando Álvarez* cēla prasības lietās T-76/06 un T-78/06, un brīdī, kad tās iesniedza bankas garantiju, nevarēja paredzēt to, ka tiks pārkāpts spriedumu taisīšanas saprātīgs termiņš, un *ASPLA* un *Armando Álvarez* varēja pamatoti sagaidīt, ka to prasības izskatīs saprātīgā termiņā. Tāpat Vispārējā tiesa norādīja, ka sprieduma taisīšanas saprātīga termiņa pārkāpšana lietās T-76/06 un T-78/06 notika vēlāk, pēc prasītāju sākotnējās izvēles iesniegt bankas garantiju. Šo iemeslu dēļ tā nosprieda, ka saistību starp faktu, ka lietās T-76/06 un T-78/06 sprieduma taisīšanas saprātīgs termiņš tika pārsniegts, un bankas garantijas izdevumu maksāšanu pārsniegšanas periodā nevar uzskatīt par pārtrauktu ar *ASPLA* un *Armando Álvarez* sākotnējo lēmumu nemaksāt naudas sodu uzreiz un iesniegt bankas garantiju. Tādējādi sprieduma 113. punktā tā secināja, ka LESD 340. panta izpratnē cēloņsakarība ir pietiekami tieša.

29. Vispārējās tiesas argumentācija, manuprāt, ir kļūdaina. Būtībā Vispārējā tiesa pieņem tiesības, kas pārņemtas no *Holcim* judikatūras, bet pēc tam nošķir šo lietu no tām lietām, kas ir bijušas šīs judikatūras priekšmets. Līdzīgi kā Vispārējā tiesa, es uzskatu, ka *Holcim* judikatūra ir pamatota, bet atšķirībā no Vispārējās tiesas es neuzskatu šo lietu par būtiski atšķirīgu no lietām, kas ir pamatā *Holcim* judikatūrai: manuprāt, neviens no abiem Vispārējās tiesas sniegtajiem pamatiem šai nošķiršanai ne atsevišķi, ne kopā nav pārliecinošs.

30. Pirms detalizēta skaidrojuma par to, kāpēc es tā uzskatu, es vēlētos uzsvērt, ka saskaņā ar pastāvīgo judikatūru LESD 340. pantu nevar interpretēt kā tādu, kas pieprasītu Eiropas Savienībai atlīdzināt par jebkādām, pat netiešām, nelabvēlīgām sekām, kas rodas saistībā ar tās iestāžu rīcību [11]. Tādējādi prasībā par Eiropas Savienības ārpuslīgumisko atbildību nepietiek ar to, ka pārmestā rīcība ir viens no norādītā kaitējuma iemesliem; šai rīcībai ir jābūt kaitējuma *galvenajam* iemeslam [12]. Citiem vārdiem sakot, pietiekama cēloņsakarība pastāv tikai tad, ja kaitējums ir atbildīgās iestādes nelikumīgās rīcības tiešas sekas un tās nav atkarīgs no citu pozitīvu vai negatīvu iemeslu pastāvēšanas [13].

10 Skat. spriedumu, 2005. gada 21. aprīlis, *Holcim (Deutschland)*/Komisija, T-28/03, EU:T:2005:139, 123. punkts, un rīkojumu, 2007. gada 12. decembris *Atlantic Container Line* u.c./Komisija, T-113/04, nav publicēts, EU:T:2007:377, 38. punkts. Es norādītu, ka tiktāl Tiesai nav bijusi iespēja apstiprināt šo judikatūras kursu.

11 Šajā ziņā skat. spriedumu, 1979. gada 4. oktobris, *Dumortier* u.c./Padome, 64/76, 113/76, 167/78, 239/78, 27/79, 28/79 un 45/79, EU:C:1979:223, 21. punkts. No jaunākiem skat. rīkojumu, 2011. gada 31. marts, *Mauerhofer*/Komisija, C-433/10 P, nav publicēts, EU:C:2011:204, 127. punkts un tajā minētā judikatūra.

12 Skat. rīkojumu, 2011. gada 31. marts, *Mauerhofer*/Komisija, C-433/10 P, nav publicēts, EU:C:2011:204, 127. punkts un tajā minētā judikatūra.

13 Šajā ziņā skat. ģenerāladvokāta A. Trabuki [*A. Trabucchi*] secinājumus lietā *Compagnie continentale France*/Padome, 169/73, nav publicēti, EU:C:1974:32, 4. punkts.

a) Prettiesiskas rīcības paredzamība

31. Pirmais Vispārējās tiesas izvirzītais pamats šīs lietas nošķiršanai no lietām, kas bija pamatā *Holcim* judikatūrai, ir tāds, ka brīdī, kad *ASPLA* un *Armando Álvarez* cēla prasības lietās T-76/06 un T-78/06, un brīdī, kad tās iesniedza bankas garantiju, *nevarēja paredzēt* to, ka Vispārējā tiesa pārkāps sprieduma taisīšanas saprātīgu termiņu.

32. Tomēr, pirmkārt, šis apgalvojums ir neprecīzs. Diemžēl vairākas lietas, ko Vispārējā tiesa bija iztiesājusi īsi pirms prasību lietās T-76/06 un T-78/06 celšanas, bija prasījušas ievērojamu laiku [14]. Tas jo īpaši attiecas uz lietām saistībā ar Savienības konkurences noteikumu piemērošanu, konkrēti uz karteļiem [15], kas ir ļoti sarežģītas un laikietilpīgas un kurās var būt nepieciešama paralēla vai koordinēta vairāku lietu izskatīšana vienlaicīgi.

33. Ir taisnība, ka *ASPLA* un *Armando Álvarez*, tāpat kā jebkurš cits prasītājs, varētu cerēt, ka to lietas tiks izskatītas saprātīgā termiņā. Tomēr, ņemot vērā Vispārējās tiesas praksi un darbību attiecīgajā laikā, bija visai nenoteikti un grūti aprēķināt iespējamo tiesvedības ilgumu, lai izvērtētu potenciālos kopējos izdevumus par bankas garantiju.

34. Otrkārt, kas ir vēl svarīgāk, neatkarīgi no tā, vai lietās T-76/06 un T-78/06 bija paredzama pārmērīgi ilga kavēšanās, Vispārējā tiesa pieļāva kļūdu, izmantojot jēdzienu "paredzamība", lai konstatētu pietiekamas cēloņsakarības pastāvēšanu, kas izraisīja Eiropas Savienības atbildību.

35. Galvenais izskatāmās lietas jautājums nav par to, vai norādīto kaitējumu cietušais spēja paredzēt nelikumīgu rīcību, kas izraisīja apgalvoto kaitējumu. Pirmkārt un galvenokārt, lai konstatētu Eiropas Savienības ārpuslīgumisko atbildību izskatāmajā lietā, izšķirošs ir tas, vai apgalvotais kaitējums ir iestādes nelikumīgās rīcības *tiešas* sekas.

36. Tas ir jautājums, ko Vispārējā tiesa nav detalizēti pārbaudījusi. Man šķiet, ka šīs pārbaudes kontekstā pārmērīgi ilgās kavēšanās potenciālā neparedzamība varētu būt svarīga tikai divos apstākļos. Tomēr šajā lietā nav piemērojams neviens no šiem apstākļiem.

37. No vienas puses, šis elements varētu būt svarīgs, ja *ASPLA* un *Armando Álvarez* vēlāk nebūtu spējušas mainīt savu sākotnējo lēmumu atlikt maksājumu un iesniegt bankas garantiju. Tomēr, kā tas redzams tālāk 49.–52. punktā, tas tā nebija: *ASPLA* un *Armando Álvarez* jebkurā brīdī tiesvedības gaitā drīkstēja samaksāt naudas sodu un atcelt bankas garantiju. Tādējādi, pat ja sākumā tas nebija paredzams, *ASPLA* un *Armando Álvarez* būtu varējušas pielāgot savu rīcību šim jaunajam notikumam.

38. No otras puses, pārmērīgi ilgās kavēšanās potenciālā neparedzamība varētu būt svarīga arī tad, ja Eiropas Savienība Vispārējā tiesā būtu apgalvojusi, ka *ASPLA* un *Armando Álvarez* nav izrādījušas pienācīgu rūpību, lai novērstu vai ierobežotu tāda kaitējuma apmēru, kas varētu rasties, tām izvēloties atlikt naudas soda maksāšanu līdz tiesvedības beigām.

14 Skat., piemēram, spriedumus, 2004. gada 13. janvāris, *Thermenhotel Stoiser Franz* u.c./Komisija, T-158/99, EU:T:2004:2; 2005. gada 11. maijs, *Saxonia Edelmetalle*/Komisija, T-111/01 un T-133/01, EU:T:2005:166; 2005. gada 19. oktobris, *Freistaat Thüringen*/Komisija, T-318/00, EU:T:2005:363, un 2005. gada 14. decembris, *Laboratoire du Bain*/Padome un Komisija, T-151/00, nav publicēts, EU:T:2005:450.

15 Skat. tostarp spriedumus, 2003. gada 11. decembris, *Marlines*/Komisija, T-56/99, EU:T:2003:333; 2004. gada 8. jūlijs, *Mannesmannröhren-Werke* /Komisija, T-44/00, EU:T:2004:218; 2005. gada 14. decembris, *Honeywell*/Komisija, T-209/01, EU:T:2005:455, un 2006. gada 15. marts, *BASF* /Komisija, T-15/02, EU:T:2006:74.

39. Šajā ziņā jāpatur prātā, ka saskaņā ar pastāvīgo judikatūru prasībā par ārpuslīgumisko atbildību ir jāpārbauda, vai, riskējot ciest kaitējumu pati, cietusī persona, būdama piesardzīga, ir izrādījusi pienācīgu rūpību, lai novērstu vai ierobežotu kaitējuma apmēru. Cēloņsakarību var pārraut cietušās personas nolaidīga rīcība, ja šī rīcība, kā izrādās, ir noteicošais kaitējuma cēlonis [16].

40. Tomēr tas nav iemesls, kādēļ Vispārējā tiesa pārsūdzētajā spriedumā atsaucās uz šo elementu. Vispārējā tiesa neizmantoja paredzamības kritēriju, lai pārbaudītu, vai *ASPLA* un *Armando Álvarez* nolaidīga rīcība ir pārrāvusi cēloņsakarību starp apgalvoto kaitējumu un Eiropas Savienības iestādes pārmesto rīcību; tā vietā tā izmantoja šo jēdzienu, pirmkārt, lai noteiktu šādas cēloņsakarības pastāvēšanu.

41. Tomēr notikuma, kas izraisīja apgalvoto kaitējumu, potenciālā neparedzamība nepauž neko par apgalvotā kaitējuma *noteicošo faktoru*. Pat pieņemot, ka pārmērīgi ilgā kavēšanās nebija paredzama, šis fakts nav ne nepieciešams, ne pietiekams, lai izraisītu Eiropas Savienības atbildību.

42. Ņemot vērā iepriekš minēto, es uzskatu, ka pārsūdzētajā spriedumā Vispārējā tiesa nepareizi interpretēja un piemēroja jēdzienu "paredzamība" LESD 340. panta izpratnē, lai konstatētu cēloņsakarību starp apgalvoto kaitējumu un pārmesto rīcību.

b) Par ASPLA un Armando Álvarez izvēles trūkumu

43. Vispārējās tiesas minētais otrais pamats lietas T–40/15 nošķiršanai no lietām, kas bija pamatā *Holcim* judikatūras kursam, ir tāds, ka sprieduma taisīšanas saprātīgais termiņš lietās T-76/06 un T-78/06 tika pārsniegts *pēc ASPLA* un *Armando Álvarez* lēmuma iesniegt bankas garantiju.

44. Arī šim elementam, manuprāt, nav nozīmes.

45. Iesākumā jāatgādina, ka tāds Komisijas lēmums kā Lēmums C(2005) 4634 ir juridiski saistošs un tiek uzskatīts par spēkā esošu, līdz to atceļ Savienības tiesas. Ja uzņēmums, kam Komisija uzlikusi naudas sodu, uzskata Komisijas lēmumu par nelikumīgu un uzskata, ka tā tūlītēja ievērošana var izraisīt neatgriezenisku kaitējumu, šis uzņēmums var iesniegt Savienības tiesās lūgumu par pagaidu noregulējumu atbilstoši LESD 278. un 279. pantam, kamēr tas apstrīd šā lēmuma spēkā esamību.

46. Ja šāds lūgums nav iesniegts vai Savienības tiesas ir noraidījušas šādu lūgumu, naudas sods jāmaksā lēmumā noteiktajā periodā. Eiropas Savienības budžeta noteikumi [17] ļauj Komisijai atļaut atlikt naudas soda maksājumu, ja parādnieks apņemas maksāt nokavējuma procentus un sniedz finansiālu garantiju, kas nosedz gan neatmaksātā parāda pamatsummu, gan procentus.

47. Tādējādi uzņēmumiem, kuri vēlas apstrīdēt naudas sodu Savienības tiesās, ir iespēja izvēlēties tūlītēju norēķinu (noteikums) vai lūgt iespēju iesniegt bankas garantiju (izņēmums). Pretēji *ASPLA* un *Armando Álvarez* apgalvotajam, Regulas Nr. 2342/2002 85. pantā sniegtā iespēja veido izņēmumu. LESD 278. un 279. pantā iekļautais noteikums paredz, ka tāds Komisijas lēmums kā Lēmums C(2005) 4634 stājas spēkā, tiklīdz tas tiek paziņots adresātiem, un paliek spēkā pat tad, ja tiek apstrīdēts Savienības tiesās (ja vien šīs tiesas neaptur tā piemērošanu).

16 Skat., piemēram, spriedumu, 2010. gada 18. marts, *Trubowest Handel* un *Makarov*/Padome un Komisija, C-419/08 P, EU:C:2010:147, 61. punkts. Princips, kā Tiesa atbilstoši atzinusi, ir vispārējs dalībvalstu tiesību sistēmu princips: šajā ziņā skat. spriedumu, 1996. gada 5. marts, *Brasserie du pêcheur* un *Factortame*, C-46/93 un C-48/93, EU:C:1996:79, 85. punkts un tajā minētā judikatūra.

17 Komisijas Regulas (EK, Euratom) Nr. 2342/2002 (2002. gada 23. decembris), ar ko paredz īstenošanas kārtību Padomes Regulai (EK, Euratom) Nr. 1605/2002 par Finanšu regulu, ko piemēro Eiropas Kopienu vispārējam budžetam (OV 2002, L 357, 1. lpp.), 85. pants. Šī regula, kas bija piemērojama attiecīgajā laikā, tagad ir aizstāta ar Komisijas Deleģēto regulu (ES) Nr. 1268/2012 (2012. gada 29. oktobris) par Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES, Euratom) Nr. 966/2012 par finanšu noteikumiem, ko piemēro Savienības vispārējam budžetam, piemērošanas noteikumiem (OV 2012, L 362, 1. lpp.).

48. Uzņēmuma izvēlei jābūt *finansiāli neitrālai* attiecībā pret Eiropas Savienību: maksājuma atlikšana nedrīkst izraisīt zaudējumus Eiropas Savienības budžetā. Grāmatvedis, kurš sadarbībā ar atbildīgo kredītrīkotāju pieņem lēmumu par uzņēmuma lūgumu atlikt maksājumu, nav tiesīgs mainīt naudas soda summu, ko nolēmusi Komisija kā iestāde (tas ir, komisāru kolēģija). Vienlaikus uzņēmuma lēmumam uzreiz samaksāt naudas sodu, lai gan ir nolūks apstrīdēt Komisijas lēmumu Savienības tiesās, nevajadzētu izraisīt Eiropas Savienības nepamatotu iedzīvošanos. Tādēļ, no vienas puses, ja Savienības tiesas apstiprina Komisijas lēmumu, naudas sods, kura maksāšana ir atlikta, ir maksājams ar procentiem. No otras puses, apstrīdētā Komisijas lēmuma atcelšana rada pienākumu Eiropas Savienībai atmaksāt samaksātās summas, pieskaitot tām piemērojamo procentu likmi [18].

49. Lēmums atlikt naudas soda maksāšanu acīmredzami ļauj uzņēmumam turpināt izmantot attiecīgās summas, kamēr lieta tiek izskatīta. Tomēr tas ietver arī zināmas papildu izmaksas (kas saistītas ar bankas garantijas iesniegšanu), kas uzņēmumam jāuzņemas, tostarp gadījumos, kad apstrīdētais lēmums galu galā tiek atcelts. Tādēļ katram uzņēmumam, kam Komisija noteikusi maksāt naudas sodu, ir jāizvērtē, vai finansiāli tā interesēs ir samaksāt naudas sodu norādītajā periodā vai lūgt atlikt maksājumu un iesniegt bankas garantiju.

50. Ir svarīgi, ka, pretēji Vispārējās tiesas norādītajam, tā nav izvēle, ko var izdarīt tikai vienu reizi. Jebkurš uzņēmums, kas izvēlējies iesniegt bankas garantiju, vienmēr var mainīt sākotnējo lēmumu un maksāt naudas sodu [19]. Tādējādi tam nav jāmaksā pamatsummas papildu procentu pieaugums un tas var atcelt iepriekš iesniegto bankas garantiju.

51. Savienības tiesības neliedz uzņēmumam pārtraukt garantiju un samaksāt naudas sodu, ja šis uzņēmums uzskata šādu rīcību par izdevīgāku. Tādējādi var pieņemt, ka, ja uzņēmums tiesvedības gaitā nevienā brīdī nepārskata savu sākotnējo izvēli, tas notiek tādēļ, ka uzņēmums uzskata pastāvīgu bankas garantijas darbību par tādu, kas joprojām vislabāk kalpo tā interesēm. Tas, vai sākotnējais lēmums joprojām ir izdevīgs, vēlāk ir atkarīgs no vairākiem faktoriem, kas, kā norāda Komisija, laika gaitā var ievērojami mainīties (naudas aizņemšanās izdevumi, maksa, ko banka piemēro par garantiju, peļņa, ko rada maksājamā summa, kad to iegulda citā uzņēmējdarbībā un tā tālāk). No ekonomikas perspektīvas tādējādi ir saprātīgi pieņemt, ka uzņēmums var regulāri pārskatīt savu sākotnējo lēmumu.

52. Tādēļ, kā pareizi argumentējusi Eiropas Savienība, izvēle iesniegt bankas garantiju, nevis samaksāt Komisijas uzlikto naudas sodu netika veikta tikai procedūras sākumā: *ASPLA* un *Armando Álvarez* šo izvēli brīvprātīgi un apzināti *saglabāja* (jeb *apstiprināja*) visu laiku, kamēr ilga tiesvedība lietās T-76/06 un T-78/06, ietverot laiku, kad šī tiesvedība ievērojami ieilga.

53. Noslēdzot šo jautājumu, Vispārējās tiesas otrais iemesls nošķirt izskatāmo lietu no lietām, kas bija pamatā *Holcim* judikatūrai, tādējādi ir balstīts uz kļūdainu premisu, proti: ka vienīgais lēmums, kas ir nozīmīgs izskatāmajā lietā, bija *ASPLA* un *Armando Álvarez* sākotnējais lēmums atlikt maksāšanu un iesniegt bankas garantiju pirms tiesvedības uzsākšanas.

54. Šās premisas kļūdaino būtību netieši apstiprina arī pārsūdzētais spriedums.

18 Šajā ziņā skat. spriedumu, 2015. gada 12. februāris, Komisija/*IPK International*, C-336/13 P, EU:C:2015:83. Attiecībā uz tādu procentu veidu un summu, kas Komisijai jāatmaksā uzņēmumam, kurš bija samaksājis sodu, lai izpildītu atbilstoši LESD 101. pantam pieņemtu lēmumu, ko pēc tam atcēlušas Savienības tiesas, skat. izskatīšanā esošo lietu T-201/17 *Printeos*/Komisija.

19 Skat., piemēram, spriedumu, 2016. gada 12. maijs, *Trioplast Industrier*/Komisija, T-669/14, nav publicēts, EU:T:2016:285, 103. punkts.

c) Par pretrunu pārsūdzētajā spriedumā

55. Pārsūdzētā sprieduma 119. punktā Vispārējā tiesa konstatēja, ka nepastāv pietiekami tieša cēloņsakarība attiecībā uz izdevumiem par bankas garantiju, kas radušies *pēc* spriedumu pasludināšanas lietās T-76/06 un T-78/06. Vispārējā tiesa uzskatīja šādu izdevumu maksāšanu par *ASPLA* un *Armando Álvarez* pieņemtā personīgā un neatkarīgā lēmuma sekām – pēc sprieduma pasludināšanas nemaksāt naudas sodu, nelūgt apturēt Lēmuma C(2005) 4634 izpildi un iesniegt apelācijas sūdzību par iepriekš minēto spriedumu. Šādos apstākļos man nav skaidrs, kādēļ lēmums saglabāt bankas garantiju, pēc Vispārējās tiesas domām, bija izšķirošs, lai izslēgtu Eiropas Savienības atbildību *pēc* sprieduma pasludināšanas, bet ne *pirms tās*.

56. Kā argumentējusi Eiropas Savienība, šķietami nepastāv nozīmīga atšķirība starp šiem periodiem, kas varētu būt svarīga LESD 340. panta izpratnē. Arī pirmās instances tiesas procesa laikā *ASPLA* un *Armando Álvarez* apzināti izvēlējās nelūgt apstrīdētā lēmuma apturēšanu un turpināt bankas garantijas darbību līdz šīs tiesvedības beigām. Pārsūdzētā sprieduma 119. punktā tādējādi ir apstiprināts, ka elementi, ko Vispārējā tiesa uzskatīja par svarīgiem tā paša sprieduma 110.–112. punktā, lai nošķirtu izskatāmo lietu no *Holcim* judikatūras, ir nebūtiski.

d) Starpsecinājumi

57. Starpsecinājums ir, ka nevar apstrīdēt, ka fakts, ka *ASPLA* un *Armando Álvarez* bija jāsedz izdevumi saistībā ar bankas garantiju, kas sniegta Komisijai pārsniegšanas periodā, arī ir *sekas* Vispārējās tiesas nespējai pasludināt lēmumu saprātīgā termiņā.

58. Tomēr tas nav apgalvotā kaitējuma *galvenais* iemesls. Izšķirošais faktors ir *ASPLA* un *Armando Álvarez* lēmums turpināt izmantot izņēmumu no pienākuma maksāt naudas sodu, ko tās bija lūgušas izdarīt, labi apzinoties izdevumus un riskus, ko ietver šī izvēle. Tādējādi principi, kas izriet no *Holcim* judikatūras, ir piemērojami izskatāmajā lietā.

59. Visu šo iemeslu dēļ es uzskatu, ka Vispārējā tiesa ir pieļāvusi kļūdu tiesību piemērošanā, interpretējot un piemērojot jēdzienu "cēloņsakarība" LESD 340. panta izpratnē. Manuprāt, nepastāv pietiekami tieša cēloņsakarība starp Vispārējās tiesas pienākuma lietās T-76/06 un T-78/06 taisīt spriedumu saprātīgā termiņā pārkāpumu un *ASPLA* un *Armando Álvarez* apgalvoto kaitējumu, kas radies no bankas garantijas izdevumu maksāšanas pārsniegšanas periodā.

60. Ņemot to vērā, pārsūdzētais spriedums ir jāatceļ, ciktāl tajā ir noteikts Eiropas Savienībai maksāt zaudējumu atlīdzību *ASPLA* 44 951,24 EUR un *Armando Álvarez* 111 042,48 EUR apmērā par ciesto mantisko kaitējumu, kas šīm sabiedrībām radies sprieduma taisīšanas saprātīga termiņa pārkāpuma dēļ lietās, kurā 2011. gada 16. novembrī pasludināti spriedumi T-76/06 un T-78/06.

61. Tas nozīmē – ja Tiesa piekrīt man šajā jautājumā, nav nepieciešamības pārbaudīt *otro* pamatu, ko izvirzījusi Eiropas Savienība, kā arī *trešo*, *ceturto* un *piekto* pamatu, ko izvirzījušas *ASPLA* un *Armando Álvarez*. Tomēr, tā kā tas ir svarīgi turpmākām lietām šajā jautājumā, uzskatu, ka varētu būt lietderīgi aplūkot *otro* Eiropas Savienības izvirzīto pamatu, lai izvērtējums būtu pilnīgs. Šajā analīzē tiks iekļauti arī elementi, kas ir noderīgi *ASPLA* un *Armando Álvarez otrā* pamata izpētē.

2. Bankas garantijas izdevumi: "kaitējuma" jēdziens

62. Ar otro pamatu, kas vērsts pret pārsūdzētā sprieduma 104.–120. punktu, Eiropas Savienība, ko atbalsta Komisija, apgalvo, ka Vispārējā tiesa ir nepareizi interpretējusi jēdzienu "kaitējums". Tā uzskata, ka pirmās instances tiesai bija jāpārbauda, vai pārsniegšanas periodā *ASPLA* un *Armando Álvarez* maksātie izdevumi par bankas garantiju bija lielāki nekā priekšrocības, kuras tās ieguva no tā,

ka tās rīcībā bija summa, kas ir vienāda ar naudas soda apmēru. *ASPLA* un *Armando Álvarez* no savas puses lūdz Tiesai noraidīt šo apelācijas sūdzības pamatu kā nepamatotu. Tās uzskata, ka nepastāv saikne starp *ASPLA* un *Armando Álvarez* gūtajām priekšrocībām un zaudējumiem, ko tās cieta pārsniegšanas periodā.

63. Man šķiet, ka arī šis apelācijas sūdzības pamats ir pamatots. Vispārējā tiesa ir pieļāvusi kļūdu tiesību piemērošanā, bez kāda konkrēta skaidrojuma vai izmeklēšanas pārsūdzētā sprieduma 104. un 105. punktā pielīdzinot bankas garantijas *izdevumus* pārsniegšanas periodā *kaitējumam*, kas jāatlīdzina saskaņā ar LESD 340. pantu.

64. Šie abi jēdzieni ir jānošķir.

65. Savienības iestādes darbība vai bezdarbība var dažādos veidos ietekmēt tādu uzņēmumu kā *ASPLA* un *Armando Álvarez* finansiālo situāciju. Tā var izraisīt uzņēmumam konkrētas izmaksas, bet vienlaikus arī konkrētus ienākumus. LESD 340. panta izpratnē "kaitējums" pastāv tikai tad, ja izmaksu un ienākumu neto starpība ir negatīva [20]. Citiem vārdiem sakot, ir jāpastāv *kopējiem zaudējumiem*, ko izraisa pārmestā rīcība. Pretējā gadījumā rastos paradoksāla situācija, kurā, lai gan ir finansiāla labuma gūšana Savienības iestādes rīcības rezultātā, uzņēmumam būtu arī tiesības pieprasīt no Eiropas Savienības papildu summas.

66. Kā skaidrots iepriekš 49. un 51. punktā, uzņēmuma lēmums atlikt maksājumu un iesniegt bankas garantiju, no vienas puses, rada konkrētas izmaksas, bet, no otras puses, tas ļauj uzņēmumam šajā laika periodā izmantot summu, kas var radīt peļņu. Šīs dažādās ietekmes nav nesaistītas, bet gan nesaraujami saistītas: tās ir vienas monētas divas puses.

67. Ekonomiski izvēle atlikt naudas soda maksājumu pēc būtības veido attiecīgā uzņēmuma finansēšanas veidu: šis uzņēmums līdz tiesvedības beigām praktiski aizņemas naudu, ko tas ir parādā Eiropas Savienībai, no pašas Eiropas Savienības. Šīs finansēšanas kopējās izmaksas, vienkārši runājot, ir bankas garantijas izdevumu summa un, ja uzņēmums zaudē tiesvedībā, tai pieskaitītie procenti, kas maksājami par pamatsummu. Tomēr pārsūdzētais spriedums ir vērsts tikai uz *ASPLA* un *Armando Álvarez* izdevumiem, un tajā nekas nav teikts par iespējamiem ienākumiem vai ietaupījumiem, kas šīm sabiedrībām radušies līdz ar maksājuma atlikšanu.

68. Manuprāt, šī ir kļūda, ko pieļāvusi Vispārējā tiesa. Kā minēts iepriekš 51. punktā, uzņēmums vienmēr darbojas tādā veidā, kādu tas uzskata par racionālu no ekonomiskās un finansiālās perspektīvas. Tādēļ varētu būt saprātīgi pieņemt, ka visā tiesvedības lietās T-76/06 un T-78/06 laikā *ASPLA* un *Armando Álvarez* uzskatīja par izdevīgāku turpināt aizņemties no Eiropas Savienības summu, kas atbilst maksājamam naudas sodam, nevis izmantot savu kasi vai aizņemties šo summu no kredītiestādēm.

69. Ja tā ir, nevar izslēgt, ka pārmērīgi ilga kavēšanās lietu T-76/06 un T-78/06 izskatīšanā ne tikai neizraisīja *ASPLA* un *Armando Álvarez* zaudējumus, bet pat radīja šīm sabiedrībām finansiālus ieguvumus. Tomēr to nevar noskaidrot, balstoties uz pārsūdzēto spriedumu, jo Vispārējā tiesa bez turpmākas izmeklēšanas uzskatīja, ka izdevumi par bankas garantiju pārsniegšanas periodā atbilst kaitējumam, ko *ASPLA* un *Armando Álvarez* cieta šajā laikā.

20 Šajā ziņā skat. spriedumu, 1992. gada 19. maijs, *Mulder* u.c./Padome un Komisija, C-104/89 un C-37/90, EU:C:1992:217, 26. punkts un nākamie punkti.

70. Visbeidzot vēlos piebilst, ka arī šajā punktā pārsūdzētais spriedums šķiet pretrunīgs. Nenoliedzami, attiecībā uz citu apgalvotā kaitējuma veidu (naudas soda procentu maksājumu) Vispārējā tiesa uzskatīja, ka *ASPLA* un *Armando Álvarez* nav sniegušas informāciju, kas ļautu pierādīt, ka pārsniegšanas periodā *Armando Álvarez* "vēlāk Komisijai samaksātā nokavējuma procentu summa bija lielāka par to, ko šī sabiedrība būtu varējusi iegūt, šo summu izmantojot, [kas] vienāda ar naudas sodu un tam pieskaitītajiem nokavējuma procentiem" [21].

71. Ir grūti saprast, kādēļ Vispārējā tiesa nepiemēroja līdzīgu standartu attiecībā uz apgalvoto kaitējumu, ko veido no bankas garantijas izdevumu maksājuma tajā pašā periodā.

72. Rezumējot arī Eiropas Savienības izvirzītais *otrais* apelācijas sūdzības pamats ir pamatots.

3. Par procentiem

73. Ar otro pamatu, kas vērsts pret pārsūdzētā sprieduma 97.–103. punktu, *ASPLA* un *Armando Álvarez* apgalvo, ka Vispārējā tiesa ir pieļāvusi kļūdu tiesību piemērošanā, noraidot prasījumu atlīdzināt kaitējumu, kas radies no procentiem par naudas sodu, kuri tām bija jāmaksā pārsniegšanas periodā.

74. Savā spriedumā Vispārējā tiesa uzskatīja, ka *ASPLA* un *Armando Álvarez* nav sniegušas informāciju, kas ļautu pierādīt, ka pārsniegšanas periodā vēlāk Komisijai samaksātā nokavējuma procentu summa bija lielāka par priekšrocību, ko tās guva no tā, ka tās rīcībā bija summa, kas bija vienāda ar naudas sodu un tam pieskaitītajiem nokavējuma procentiem.

75. Manuprāt, Vispārējā tiesa iepriekš 23.–72. punktā izklāstīto iemeslu dēļ rīkojās pareizi, noraidot *ASPLA* un *Armando Álvarez* prasību. Tā kā Savienības tiesas galu galā noraidīja *ASPLA* un *Armando Álvarez* prasību, Komisijai maksājamie nokavējuma procenti no naudas soda apmēra nepārprotami ir izdevumi, kas šīm sabiedrībām bija jāsedz par laika periodu, kurā norisinājās tiesvedība. Tomēr tas automātiski nenozīmē, ka šādi izdevumi rada kaitējumu LESD 340. panta izpratnē.

76. Izskatāmajā lietā vēl svarīgāk ir tas, ka LESD 340. panta izpratnē nepastāv pietiekami tieša cēloņsakarība starp tiesvedības pārmērīgo ilgumu un zaudējumiem, ko veido procentu maksājums par pārsniegšanas periodu. Kā skaidrots iepriekš 52. punktā, šo izdevumu segšanas risku izraisīja *ASPLA* un *Armando Álvarez* lēmums atlikt naudas soda maksājumu līdz tiesvedības beigām. *ASPLA* un *Armando Álvarez* pieņēma šo lēmumu brīvprātīgi un pilnīgi apzinoties tā izraisītās finansiālās sekas.

77. Tādējādi *ASPLA* un *Armando Álvarez* otrais pamats ir jānoraida.

C. Par saprātīgu laikposmu

78. Ar *pirmo* pamatu, kas vērsts pret pārsūdzētā sprieduma 57.–83. punktu, *ASPLA* un *Armando Álvarez* norāda uz kļūdu tiesību piemērošanā un pamatojuma trūkumu Vispārējās tiesas novērtējumā par to, kāds ir saprātīgs laikposms no tiesvedības rakstveida daļas noslēguma līdz mutvārdu daļas sākumam lietās T-76/06 un T-78/06. Šis pamats ir sadalīts divās daļās.

79. Pirmā šā pamata daļa, pirmkārt, attiecas uz pārsūdzētā sprieduma 67.–69. punktu un, otrkārt, uz 72. punktu. Kā apgalvo *ASPLA* un *Armando Álvarez*, Vispārējā tiesa nav pietiekami izskaidrojusi, kādēļ tā izdarīja secinājumu, ka 15 mēnešu ilgais laikposms no tiesvedības rakstveida daļas noslēguma līdz mutvārdu daļas sākumam principā bija atbilstošs, lai varētu izskatīt tādas lietas kā lietas

21 Pārsūdzētā sprieduma 101. punkts.

T-76/06 un T-78/06. Tā paša iemesla dēļ *ASPLA* un *Armando Álvarez* uzskata, ka Vispārējā tiesa nav pietiekami izskaidrojusi, kādēļ saistītu lietu paralēla izskatīšana var attaisnot to, ka laikposms no tiesvedības rakstveida daļas noslēguma līdz mutvārdu daļas sākumam paildzinās par vienu mēnesi katrā saistītajā lietā.

80. Pirmā pamata otrā daļa attiecas uz apgalvoto pretrunu starp pārsūdzētā sprieduma 72. un 80. punktu. *ASPLA* un *Armando Álvarez* uzskata, ka ir pretrunīgi apgalvot, pirmkārt, ka laikposms no tiesvedības rakstveida daļas noslēguma līdz mutvārdu daļas sākumam ir jāpaildzina par vienu mēnesi katrā saistītajā lietā, un pēc tam paildzināt saprātīgu lietas T-78/06 izskatīšanas termiņu par papildu četriem mēnešiem, jo šī lieta ir cieši saistīta ar lietu T-76/06.

81. Eiropas Savienība uzskata šo pamatu par nepamatotu.

82. Neatkarīgi no tā pamatotības, manuprāt, šis pamats ir jānoraida kā neefektīvs.

83. Pat tad, ja tiktu atzīts, ka *ASPLA* un *Armando Álvarez* iebildumi ir pamatoti, tas nevarētu izraisīt pārsūdzētā sprieduma atcelšanu un lielākas atlīdzības piešķiršanu par šo sabiedrību apgalvoto mantisko kaitējumu.

84. Iepriekš minētajos 23.–72. un 73.–77. punktos es esmu izskaidrojis, kādēļ uzskatu, ka ne izdevumi par bankas garantiju, ne *ASPLA* un *Armando Álvarez* pārsniegšanas periodā maksātā naudas soda apmēra procenti nerada kaitējumu, kas būtu jāatlīdzina atbilstoši LESD 340. pantam. Tādēļ, ja Tiesa piekrīt man šajā jautājumā, pārsniegšanas perioda ilgumam nebūtu nozīmes šai tiesvedībā. *ASPLA* un *Armando Álvarez* nav pieprasījušas atlīdzību ne par kādu citu kaitējuma veidu, kā vienīgi par iepriekš aplūkoto.

V. Vērtējuma tiesiskās sekas

85. Ja Tiesa piekristu manam vērtējumam, Eiropas Savienības iesniegtā apelācijas sūdzība būtu jāapmierina un pārsūdzētā sprieduma rezolutīvās daļas 1) punkts attiecīgi jāatceļ.

86. Tā kā, ņemot vērā pieejamos faktus un viedokļu apmaiņu Tiesā, ir iespējams pasludināt galīgo spriedumu par šo jautājumu, Tiesai ir jānoraida *ASPLA* un *Armando Álvarez* prasība atlīdzināt mantisko kaitējumu, kas esot ciests tādēļ, ka Vispārējā tiesa nav ievērojusi saprātīgu termiņu sprieduma taisīšanai lietās T-76/06 un T-78/06.

87. *ASPLA* un *Armando Álvarez* apelācijas sūdzība ir jānoraida pilnībā.

VI. Par tiesāšanās izdevumiem

88. Saskaņā ar Tiesas Reglamenta 138. panta 1. punktu lietas dalībniekam, kuram spriedums ir nelabvēlīgs, piespriež atlīdzināt tiesāšanās izdevumus, ja to ir prasījis lietas dalībnieks, kuram spriedums ir labvēlīgs.

89. Ja Tiesa piekrīt manam apelācijas sūdzību vērtējumam, tad saskaņā ar Tiesas Reglamenta 137., 138. un 184. pantu *ASPLA* un *Armando Álvarez* ir jāsedz savi un jāatlīdzina Eiropas Savienības tiesāšanās izdevumi abās tiesu instancēs. Eiropas Komisijai tomēr ir jāsedz savi tiesāšanās izdevumi abās tiesu instancēs pašai.

VII. Secinājumi

90. Ņemot vērā visus iepriekš minētos apsvērumus, ierosinu Tiesai:

– atcelt Vispārējās tiesas 2017. gada 17. februāra sprieduma lietā T-40/15 *ASPLA* un *Armando Álvarez*/Eiropas Savienība rezolutīvās daļas 1) punktu;

– noraidīt *ASPLA* un *Armando Álvarez* iesniegto apelācijas sūdzību;

– noraidīt *ASPLA* un *Armando Álvarez* prasību atlīdzināt mantisko kaitējumu 3 495 038,66 EUR apmērā, kas ciests tādēļ, ka Vispārējā tiesa lietās T-76/06 un T-78/06 nav ievērojusi saprātīgu termiņu sprieduma taisīšanai;

– piespriest *ASPLA* un *Armando Álvarez* segt savus tiesāšanās izdevumus, kā arī atlīdzināt Eiropas Savienības, ko pārstāv Eiropas Savienības Tiesa, tiesāšanās izdevumus abās tiesu instancēs;

– piespriest Eiropas Komisijai segt savus tiesāšanās izdevumus abās tiesu instancēs.